

ÎNȚELEPCIUNEA VECHILOR HOROSCOAPE

RAFAEL VINTILĂ

Abstract.

Time was perceived according to the movement of the stars in the sky. The concept of time was included in the way we relate to time. Time had three coordinates: past, present and future.

Thus, horoscopes based on the division of time have transmitted a certain human wisdom down through the ages. Horoscopes contained information that linked people's personal time to the life of the planet. As astral inflections were correlated with personal life, various information about man from the past to the future, from physical appearance to destiny resulted. Horoscopes became over time the bearers of a wisdom which, codified as they were, called for a translator who was usually an astrologer. The horoscope was perceived as a divinatory tool, although it was much more complex in reality.

Therefore the Christian church, although it used celestial symbols in its writings, rejected the art of divination. The zodiac appears on the walls of some churches and monasteries or even in holy writings, but the Church wants to show that it is not a prediction of the future, but a symbol of self-government converging around the Holy Trinity or around the Christic monogram. Instead, the Church used calendars and the information that came from observing the stars and planets to place the most important Church events in time.

Keywords: horoscope, wisdom, time, astrology, calendar, Church.

Timpul a fost perceput în funcție de mersul astrelor pe cer. Concepția despre timp a fost inclusă în modul de raportare la timp. Timpul avea trei coordonate: trecut, prezent și viitor.

Astfel, horoscoapele care se construiau pe baza împărțirii timpului au transmis peste veacuri o anume înțelepciune a oamenilor. Horoscoapele conțineau informații care corelau timpul personal al oamenilor cu viața pla-

netei. Pe măsură ce au fost corelate influențele astrale cu viața personală au rezultat informații diverse despre om de la trecut la viitor, de la înfățișarea fizică la destin. Horoscoapele au devenit în timp purtătoare a unei înțelepciuni care codificate fiind reclama necesitatea unui tălmăci care era, de regulă, un astrolog. Horoscopul a fost perceput ca un instrument divinotoriu, deși era mult mai complex în realitate.

Astfel, Biserica creștină, deși folosea în scrierile sale simboluri celeste, a respins arta divinotorie. Pe pereții unor biserici și mănăstiri sau chiar în scrierile sfinte apare zodiacul, dar Biserica vrea să arate că nu este vorba despre o predicție a viitorului, ci despre un simbol al autostăpânirii care converge în jurul Sfântei Treime sau în jurul monogramei hristice¹. În schimb Biserica a folosit calendarele și informațiile care surveneau din observarea stelelor și a planetelor pentru a plasa în timp cele mai importante evenimente bisericești.

1. Calendare sau horoscoape

Observarea astrelor a permis o măsurare a timpului care a dus la construirea unor calendare. Acest demers a fost și astronomic și astrologic în același timp deoarece presupunea o măsurare a traiectoriilor planetelor și stelelor, dar și o observare a influențelor dinamicii stelelor și planetelor pe ecliptică. Demersul astronomic a dus la împărțirea în concret a timpului în calendare, iar demersul astrologic s-a ocupat de modul în care viața era condiționată de astre în horoscoape.

Civilizațiile vechi au construit horoscoape din nevoia de informații și de înțelegere a scopului vieții. Astfel, spre exemplu, la chinezi, anii au fost împărțiți în funcție de sistemul celor 12 semne zodiacale pe care le-au asociat simboluri de animale. Anii erau caracterizați în funcție de trăsăturile animalului care guverna anul respectiv. Astfel, fiecare an era patronat de un animal până la ciclul de 12 după care ciclul se relua. Anul nou putea indica astfel unele tendințe de viitor. Având în vedere aceste semne zodiacale, au rezultat 12 tipologii de personalități de bază foarte diferite, care sunt corelate cu pozițiile planetelor care guvernează semnele respective. Horoscopul are deci planete diferite în semne diferite, dar și combinații variate, de aceea acesta este personal și nu se putea asemana cu un alt horoscop al altei persoane. Pentru întocmirea unui horoscop personal, astrologii chinezi, împărțeau horoscopul deci în 12 secțiuni, fiecare cu semnificații precise, în care se lua în calcul și cele cinci elemente și influențele lor, planetele fiind și ele inter-

¹ Dan-George UZA, *Gromovnicul cel Mare. Carte populară de prevestiri după zodii și planete în care se cuprind 140 de ani începându-se de la anul 1941 și slujind până în anul 2080*, Ed. Astromix, Cluj-Napoca, 2022, p. 28.

pretate în funcție de cele cinci elemente. Spre exemplu, planeta Jupiter era planeta de lemn. Se lua în calcul și sistemul yin-yang, principiile feng shui, dar și proximitatea muntelui înalt, ori pozițiile planetelor din harta natală precum și din momentul întocmirii horoscopului. Semnele zodiacale erau ordonate în două mari seturi astfel: un set de patru semne și un set de trei semne². Astfel, primul set de patru semne, se bazează pe patru elemente, nu cinci lipsind elementul metal, astfel: *focul* denotă entuziasm, *aerul* denotă intelectualitate, bune capacități de comunicare, *apa* denotă intuiție, emoție, *pământul* conferă simț practic, stabilitate.

Al doilea set de trei semne împarte zodiacul pe baza a trei calități astfel: semnul cardinal, semnul fix, semnul mobil. Semnul *cardinal* reprezintă spirit întreprinzător, exuberanță, semnul *fix* conferă rigiditate, semnul *mobil* denotă adaptabilitate, variabilitate. Astfel, semnele care sunt considerate a fi *cardinale* sunt: Berbecul, Racul, Balanța, Capricornul. Semnele care sunt considerate a fi *fixe* sunt: Taur, Leu, Scorpion, Vărsător, iar semnele care sunt considerate a fi *mutabile* sunt: Gemeni, Fecioară, Săgetător, Pești. Din punctul de vedere al sistemului elementelor, semnele *de foc* sunt: Berbec, Leu, Săgetător, semnele *de aer* sunt: Gemeni, Balanța, Vărsător, semnele *de apă* sunt: Rac, Pești, Scorpion, iar semnele *de pământ* sunt: Taur, Fecioară, Capricorn. De asemenea, ciclul de 12 faze ale lui Jupiter era asociat cu cele 12 semne zodiacale reprezentate de animale. Fiecare dintre cele 12 faze era un *thzu*, iar întreg ciclul era un *chi*³.

Un alt exemplu de înțelepciune codificată în horoscop era cel al civilizației indiene. La indieni, horoscopul era întocmit în cadrul sacru al templelor, *Navragraha*, de către un astrolog sau un preot. Orice horoscop indian era însoțit de rugăciuni care se rosteau înaintea întocmirii horoscopului. Rugăciunile care se rosteau înaintea întocmirii horoscopului se rosteau în cadrul unor ceremonii religioase în cadrul sacru al templului, horoscopul fiind întocmit după norme canonice⁴. Rugăciunile erau rostite atât de către astrolog, cât și de clientul său înainte și după întocmirea horoscopului. Astfel, rugăciunile începeau și terminau horoscopul, dar, uneori în loc de rugăciuni, puteau fi rostite și texte sacre din Vede.

Astrologi puteau fi găsiți în temple. Uneori chiar preoții îndeplineau și funcția de astrologi. Pe lângă aceștia existau și clarvăzători, *rishi*⁵, încă din timpurile *Atharva – Vedei* mil. II - I î.Hr., ale căror învățături se refereau la invocarea zeilor planetei. Astfel, clarvăzătorii din Vede sunt cei care, în imnu-

² *Astrologia. Artă de a ne cunoaște pe noi înșine*, trad. de Letiția Stoica, Ed. Prestige, Genova, 2008, p. 15.

³ *Astrologia. Artă de a ne cunoaște pe noi înșine*, p. 112.

⁴ Luciana MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, Ed. Antet, București, 2012, p. 9.

⁵ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 4.

rile *Rig-Veda*, se adresează unui grup special de zei, cei șapte *Aditya*, fii lui *Aditi*, care sunt cele șapte corpuri cerești ale Soarelui⁶. Pentru numeroși indieni de rând, astrologia era o practică care ținea și de superstiții, de descântece. Astfel, un astrolog putea indica momentul favorabil pentru a se concepe copii.

Astrologia indiană acorda o importanță deosebită Lunii, *Soma*, pe lângă Soare, *Surya*. De aceea, zodiacul este împărțit în 27-31 de case lunare, fiecare casă având 27 de grade perioadă siderală diurnă⁷. Nodurile lunare, Rahu și Kethu sunt importante în cadrul horoscopului. În imnurile din *Vedanta*, Luna și Soarele – *Soma* și *Surya* – sunt părți ale aceluiași concept care se găsește și în geneza biblică. În general anticii, nu numai indienii, se focalizau asupra Lunii pline în observarea cerului. De asemenea, *Ascendentul* este un principiu important al horoscopului indian, fiind considerat chiar mai important decât Soarele. *Ascendentul* reprezenta statutul actual al gradului de evoluție al unei persoane, pe lângă corpul fizic, principalul indiciu al încarnării actuale.

De asemenea, astrologia indiană acorda o importanță deosebită și constelațiilor sau stelelor fixe, *Nakshatre*, care sunt pomenite și în *Vedele*, în număr de 28⁸. Acestea dădeau numeroase informații și caracteristici pentru un individ, fiind la fel de importante ca și semnul nașterii. *Nakshatrele* erau reprezentate de divinități. Spre exemplu, Aswini care era codusă de Aswin înclina spre boli, Bhrani condusă de Yama înclina spre eriosm etc⁹. Fiecare *Nakshatre* avea 13 grade și 20 minute fiind împărțită în patru părți egale a câte trei grade și 20 de minute fiecare, numite sferturi, *pada*. În fiecare semn erau nouă sferturi de *Nakshatre*. Cele nouă părți se numeau *Navamsha*. *Nakshatre* erau grupate câte trei, fiecare triadă fiind guvernată de câte o planetă, iar fiecare planetă care guverna o triadă, avea o perioadă, *dasa*, în care era mai activă, fiind bună sau rea în funcție desectoarele benefice sau malefice ale *Nakshatrelor* prin care trecea¹⁰.

Planetele considerate importante la indieni erau: Soarele, Luna, Marte, Venus, Jupiter, Saturn la care se adăugau: Ruhu, Kethu: Capul Drgonului sau Nordul Nord al Luni, Coadă Dragonului, Nordul Sud al Lunii. Interpretarea horoscopului se făcea ținându-se cont de relațiile pe care le dezvoltă planetele, una față de alta, de localizarea lor în *rashis* (semnele zodiacale), de cele 12 subdiviziuni, *bhava*, care erau un achivalent al caselor din astrologia occidentală¹¹.

⁶ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 8.

⁷ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 12.

⁸ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 47.

⁹ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 50.

¹⁰ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 52.

¹¹ Nicholas CAMPION, *Astrologia și cosmologia în religiile lumii*, trad. de Alexandra Pumichescu, Ed. Pro Cultura, București, 2018, p. 122.

De remarcat este și sistemul astrologic rezultat din textul sacru *Rig Veda*, cu cărțile a doua și a șaptea compuse din imnuri atribuite clarvăzătorilor *rishi*. Imnurile invocau zeii solari: *Surya, Savitri, Mitra, Visnu, Pusan, Bhaga, Niwasvat, Asvini*, cei șapte *Aditya*, fii lui *Aditi* care în literatura veche devine sinonimul lui *Surya, Soarele*¹². De asemenea, natura fiilor lui *Aditya* era incertă în *Rig Veda*, la origine șase: *Mitra, Aryaman, Bhaga, Varuna, Dahsa, Amsa* la care s-au adăugat *Surya, Martala* la finalul culegerii *Rigveda*, apoi devin 12 în *Satapatha Brahmana* fiind indentificați cu cele 12 luni ale anului¹³, ca zei binevoitori. Aceștia puteau fi o categorie specială de zei care însuflețeau și păstrau lucrurile mobile și imobile cu rolul etic de a ține departe Soarele de influențele negative.

Imnurile din *Rig Veda* făceau referiri la modul de calculare a timpului. Astfel, anul dura 360 de zile. Imnurile: *Taittiriya, Maitrayanisanhita, Kathatka* citează 27 de constelații sau asterisme, *Naksahatre*, care erau grupate în câte trei și care se estindeau pe câte 13 și 20 grade din arcu zodiacal¹⁴. Imnul *Atharvaveda* mai adăuga încă 28 de *Nakshatre*. Aceste constelații erau menționate și în textul *Jyotisedanga* care era o completare a Vedelor, utilizate pentru a se putea stabili datele ceremoniilor. Un cilu *yuga* care începea cu solstițiu de iarnă, cu Luna nouă în *Nakshatra Seavistha* (poziția survenită în anul 1400 î.Hr), avea o durată de cinci ani, fiecare ciclu având o durată de 360 de zile solare care erau completate cu încă o lună de 30 de zile, în total 1830 de zile solare sau 62 de luni lunare sau 1768 de zile lunare¹⁵.

Un alt sistem astrologic este dat de cele cinci perioade *Siddhanta* – soluție definitivă a științei stelelor- cu duratele: *Paitamaha, Vasistha, Romaka, Paulisa, Saura siddhanta* rezumate de *Varaha Mihira* în lucrarea *Panacasiddhanitha* care datează din sec.VI, completate în sec.X de arabul al-Biruni. Sunt determinate poziția astrelor mobile, în grade și minute, distanțele unghiulare dintre astrele mobile față de puncte fixe de referință, iar în locul *Naksahatrelor* erau luate în considerare semnele zodiacale, și, pentru prima dată erau menționate, cu descriere precisă, planetele: *Venus, Jupiter, Saturn, Marte*¹⁶. Conform sistemului *Romaka*, anul dura 365 de zile, 5 ore, 55 minute și 12 secunde¹⁷. A cincea *Siddhanta, Suryasiddhanta* era știința despre Soare, conform căreia lumea și Universul întreg nu era eternă, ci totu avea un început și un sfârșit. Viața oamenilor era definită prin timp, iar viața astrelor prin revoluții denumite cicluri de cinci ani sau *yuga*.

¹² L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 27.

¹³ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 27.

¹⁴ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 28.

¹⁵ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 28.

¹⁶ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 30.

¹⁷ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 30.

Pentru înțelegerea alternării echinocțiilor și mișcarea planetelor s-a reușit calcularea unor perioade mai lungi cu ajutorul altor tabele de calcul. Astfel, sistemul *Suryasiddhanta* număra o perioadă cvadruplă, *caturyuga*, format din 4 320 000 de ani solari, anul având 365 zile, 6 ore, 35 de secunde, iar cele patru yuga nu erau egale, la început fiind o perioadă de aur mai lungă și, din cauza declinului dharmei, yuga erau în ordine descrescătoare¹⁸. Ciclul *Kaliyuga* durează 432 000 de ani, la începutul fiecărei mari perioade de revoluție, Soarele, Luna și cele cinci planete mari sunt aliniate la miezul nopții sub meridianul care trece prin Lanka, presupusul oraș din direcția Ceylonului, dar deasupra Ecuatorului¹⁹. Când se aliniau un număr mai mare de planete, s-a observat că se petreceau cutremure.

Zodiacul indian, *Bha Chakra* (*cerc de lumină*), era porțiunea de cer care se extinde pe nouă grade pe ambele laturi ale drumului Soarelui sau eclipticii. Zodiacul indian era cunoscut și sub numele de *Kalapurusha*, care se traducea prin definiția: timpul etern care nu are început și nici sfârșit. Acesta diferă de zodiacul occidental, fiind bazat pe localizarea stelelor fixe, horoscopul occidental era legat de anotimpuri. Prin urmare, zodiacul indian este caracterizat a fi sidereal. Zodiacul indian, *kalapurusha*, se traduce prin expresia *timpul etern care nu are început și sfârșit*. Ecliptica se numește *Sudarshan chakra* cu sensul de roată sau chakra care era în mâinile creatorului universului *Protectorului Vishnu*. Astrologia indiană ține cont de *precesiunea echinocțiilor*²⁰, deoarece astrologii indieni socoteau aspectele dintre planete nu în grade, ci de la semn la semn prin intermediul orbitei și unghiurilor specifice.

Horoscopul indian este format tot din 12 case sau zodii, corespunzătoare fizice, emoționale fiind asemănătoare zodiacului occidental. Textele astrologice indiene vechi se referă la karmă. Aceasta durează pe parcursul mai multor vieți, karma fiind detaliată în horoscop și ocupă un loc important în horoscop.

Un alt tip de astrologie indiană cu totul special este astrologia nadi care se bazează pe divinația pe frunze de palmier, horoscoapele nadi fiind scrise doar pentru cei destinați să le consulte. Horoscoapele nadi, conform scrierilor vechi indiene, se pare că au fost scrise în urmă cu 5000 de ani de *yoghinul Brighu* care trăia în Epoca de aur, pe muntele Himalaya, având darul de a citi trecutul și viitorul oricărei ființe de pe pământ, putea să predavă chiar și trăsăturile și nevoile oamenilor²¹. Astfel, acesta a scris hărțile astrologice ale tuturor oamenilor născuți pe pământ, pe 1500 de kilograme frunze

¹⁸ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 31.

¹⁹ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 31.

²⁰ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 20.

²¹ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 3.

uscate de palmier²², sub formă de versete în sanscrită, în funcție de locul, ziua nașterii persoanei, cu numele părinților, al soțului sau soției, cu trei pagini și jumătate cu detalii despre trecutul, prezentul, viitorul referitoare la momentul în care persoana urma să primească horoscopul, cu indicații și leacuri pentru anumite boli pe care le avea sau le putea avea. Această culegere de hărți, *samhita*, a yoginului Brighu ajungea până la sfârșitul lumii. Lucrarea lui Brighu ar fi fost ascunsă într-un loc secret, dar copiile făcute în secolul trecut s-ar găsi în diferite locuri în *Hoshiarpur*, *Punjab* și *Benares*²³. Astfel, există un număr mare de horoscoape nadi pe care oricine le poate vizita pentru a obține o hartă natală, dar vizitatorii pot descoperi, cu surprindere, necunoscând legendele indiene, că harta sa personală nadi a fost deja pregătită înainte de venirea sa neanunțată²⁴ chiar cu mult timp înainte, în trecutul îndepărtat de către yoghinul Brighu.

În concluzie, se pare că astrologia indiană are șapte sisteme astrologice care presupuneau inițiere pentru a putea fi practicate. De asemenea, un astrolog cu totul special în India, este/era geomantul²⁵ sau omul cu cochiliile care este așezat pe stradă pe covoraș invitând trecătorii să arunce în sus o mână de cochilii sau de pietricele, sau frunze de coca din dispunerea cărora poate spune lucruri incredibile despre trecut, prezent și viitorul unei persoanei, în special despre partea material. Acesta nu folosește rugăciuni, acest tip de horoscop era destinat oamenilor săraci.

2. Înțelepciunea horoscoapelor populare românești

La români elemente care aparțin de horoscop au existat din vechime, deoarece viața românilor, ca de altfel și a altor civilizații, s-a desfășurat în acord cu întregul Univers. Deoarece ciclurile vieții lor au fost strâns legate de ciclurile naturale și celeste, elementele care țin de astrologie au fost resimțite și înțelese în mod natural, instinctual, intrând în mentalitatea lor, deși astrologia ca știință s-a format mult mai târziu.

Viața a fost deci inseparabilă de viața palenetei. Dovadă a acestui lucru sunt formulări populare care denotă legătura dintre Cer și Pământ în spațiul locuit de români cum ar fi: „*Sângerează zorile. O zorit de ziuă. Se revarsă de ziuă. In revărsatul zilei... A trecut de amiezi... Soarele e de o sulică de deal* (sulică fiind o douăsprezecime din arcul solar cu o durată varaiabilă în funcție de anotimp de 18 sau 19 min la solstițiul de vară și 43 de minute la solstițiul de iarnă), *vara pe la 7 ceasuri. A început a umbri. Sfințește Soarele.*

²² L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 3.

²³ L. MARIANGELI, *Astrologie indiană - teorie și practică*, p. 3.

²⁴ N. CAMPION, *Astrologia și cosmologia*, p.122.

²⁵ Geomanția este arta de a interpreta semnele pământului.

*Inserează....Întunecă. Miezul nopții. A cântat cocoșii odată, a doua oară..*²⁶. Instinctul i-a îndemnat să respecte și să se încadreze în ciclurile planetare, viața urmând logica diurn/nocturn, căldură/frig a planetei. Această ordine celestă le-a ordonat și condiționat viața. Noaptea era timpul în care oamenii se orientau după stele deoarece erau mai vizibile în aceste ore. Când era înorat se puteau orienta după cântatul cocoșilor .

Românii s-au orientat după stele. Timpul astronomic a fost corelat cu timpul terestru. Împărțirea timpului terestru a fost o urmare a orientării vieții după stele. În acest fel s-au întocmit calendare care erau completate cu horoscoape succinte. Primele horoscoape au cuprins, prin modul lor de întocmire, prin urmare înțelepciunea românilor. Astfel, dimineața era prevestită de luceafărul de dimineață care era planeta Venus și care apărea foarte strălucitoare în zorii zilei fiind poziționată înaintea Soarelui. Seara era prevestită de lucrăfărul de seară, de aceeași planetă Venus fiind primul astru vizibil spre vest și care se află în orele serii înapoia Soarelui. Zorile erau prevestite și de cântecul păsărilor. Cocoșul prevestea zorile cu două ore înainte de răsăritul Soarelui, rândunica și cucul cântau cu o oră mai devreme de răsărit, pițigoii cânta cu o jumătate de oră mai devreme.

Alte stele după care se orientau românii erau: Găinușa și rarițele care erau partea inferioară din constelația Orion. Rarițele răsăreau în zori odată la începutul postului Sfintei Mării la 1 august, Găinușa și rarițele asfințeau cu seara odată, pe 6 decembrie când se sărbătorea sfântul Nicolae. Toaca care erau o configurație formată din patru stele din constelația Pegasul și care asfințea dimineața de Vinerea Mare de 14 octombrie zi în care se sărbătorea Sfânta Paraschieva. Asfințea apoi crucea și apoi capul de bou. Capul boului care era constelația Taur, iar crucea care era constelația Lebăda sau Delfinul după caz, sfredelul care era constelația Câinele mic sau Orian după caz, carul care era constelația Carul Mare sau Carul Mic sau Perseu (Carul Dracului). Pentru români stelele care arătau mai bine timpul erau: sfredelul sau carul care se vedea cel mai bine pe Cer. Răsăritul Soarelui însemna dimineața, începutul zilei, iar răsăritul Lunii era momentul asfințitului de seară, începutul serii și debutul nopții.

Solstițiul de vară era vestit de apariția, pe cerul dimineții înainte de răsăritul Soarelui, a unei grupări de stele pe care țărani o numeau *Cloșca* sau *Găinușa*, aceasta fiind de fapt *Peliadele*. Țărani credeau că acela care va vedea primul pe cer Cloșca în Duminica Mare de Rusalii (la 50 de zile după Paști) va avea noroc mare. Acest moment coincidea cu sărbătoarea grâului deoarece în această perioadă, grâul se usca la rădăcină și începea să se coacă în spic. De asemenea, acest moment fiind marcat calendaristic pe 11 iunie

²⁶ D. G. UZA, *Gromovnicul cel Mare*, p. 83.

(în calendarul iulian), era și sărbătoarea Sfântului Bartolomeu din calendarul ortodox. În calendarul iulian se sărbătorea Sânzienele sau Drăgaica, zi care devenea 24 iunie în calendarul gregorian. Tot în acest moment se ținea, pe Muntele Găina, târgul de fete, care coincidea cu sărbătoare Sf. Petru și Pavel, 29 iunie și care coincidea cu apariția pe cer a Pleiadelor.

Împărțirea timpului a dus la formularea calendarelor laice sau bisericesti la români. Calendarele erau de inspirație siriană sau egipteană și au fost completate, de la început, cu o secțiune de prevestiri care se bazau pe fenomenele meteorologice cum ar fi tunetele sau fulgerele dintr-o anumită lună. Deoarece primele calendarele care venau pe filiera slavonă s-au numit *Rujdenița* din cuvântul slavon *rajdenia* care însemna naștere. Acestea conțineau îndeosebi câteva elemente de prevestire în funcție de luna de naștere. Prin urmare, aceste calendare împărțeau timpul pe luni, apoi pe săptămâni și zile. Astfel, *Rujdenița* se mai numea *Insemnare pe luni când se nasc copiii și fetele, Întâmplările nașterilor, Pashalie pentru oamenii care în ce lună se nascu, cum va să fie născut...și câtu va trăi, ori fecior, ori fată*²⁷. Prevestirile sau prezicerile erau legate de înfățișare, conduită, evenimente din viața omului în funcție de luna de naștere și după sexul copilului, dar nu în funcție de zodie nefiind un horoscop clasic, ci mai degrabă un calendar care conținea și prevestiri.

Alt documente vechi populare care erau calendare sau almanahuri conțineau și o secțiune legată de horoscop. Aceste calendare cuprindeau un material calendaristic, în general cele 12 luni și sărbătorile lor, o parte astrologică și o secțiune astrologică, un material instructiv cu sfaturi gospodărești, un material distractiv cu șarade, zicători etc. Secțiunile lor astrologice se numeau: *Gromovnicul* și *Trepetnicul*. Prima atestare a acestor lucrări este din sec. al XVII-lea și făceau parte, alături de câteva texte religioase, dintr-o carte tipărită la Govora prin anul 1639²⁸.

Gromovnicul mai era numit *Cartea de zodii* sau *Calendarul așezat pe șapte planete* era o carte populară, un oracol cu carcter astrologic care conținea și informații de ordin meteorologic, cu informații gospodărești. Această lucrare ilustra timpul fiecărui an de la Hristos, Măna Anului, Crugul Lunii, Sinaxarul celor 12 luni și Pasalia.

Sinaxarul era o carte religioasă dedicată vieților sfinților. Sinaxarul era și un calendar nelipsit din vechile gromovnice în care viețile sfinților sunt înregistrate după zilele anilor. Anul nou bisericesc începe la 1 septembrie conform intrării în biserică a lui Iisus după calendarul iudaic, iar după Vechiul Testament, 1 septembrie este ziua când a început creația lumii.

²⁷ D. G. UZA, *Gromovnicul cel Mare*, p. 27.

²⁸ D. G. UZA, *Gromovnicul cel Mare*, p. 29.

Lunile anului păstrează denumirile populare, iar gravurile au legătură cu activitățile anotimpurilor și cu semnul zodiacal asociat. Anul este împărțit în 360 de zile, care sunt conținute în cele 12 luni cu trei subperioade de 10 zile fiind asociate unui segment de 10 grade din cercul zodiacal, numit decan pe care Soarele îl parcurgea în 10 zile. Existau 18 decani (180 de grade) de la echinocțiul de primăvară până la echinocțiu de toamnă, timp care era presărat cu sărbători dispuse egal ca timp. La 20 martie era echinocțiul de primăvară, după care urma la 60 de zile urma sărbătoarea sfinților Constantin și Elena, iar după încă 60 de zile urma sărbătoarea Sf. Ilie, etc. Erau hotare ale Soarelui care erau separate unele de altele de șase decani de aceea a apărut motivul popular al cercului cu șase raze care apare în portul popular sau pe mobilierul popular cum ar fi lăzile de zestre.

Biserica creștină a folosit calendarul iulian, solar, care era conform cu evenimentele astrologice. Anul avea 365 de zile, iar la patru ani apărea o zi în plus de 366 de zile. Biserica avea nevoie de calendar pentru a stabili data Paștilor care trebuia să pice în prima duminică după Luna Plină de după echinocțiu de primăvară. Astfel, Biserica se folosea de evenimentele astrologice, în funcție de poziția Soarelui de pe ecliptică, în funcție de fazele Lunii.

Trepeticul este o carte populară de prevestiri care interpreta mișcările musculare ale corpului uman scrise alfabetic, de aceea titlu era completat cu *Tepetic în care se cuprind toate semnele ce se fac la un om precum bătaia ochilor, a buzelor, și în scurt toate mișcările și încheieturile trupului omenesc, ce sunt date de la natură*²⁹.

Primul calendar astrologic românesc scris cu litere chirilce s-a numit *Calendari acuma întâi rumânescu alcătuitu de pe cel sârbescu* a fost tipărit la Brașov în anul 1733 fiind îngrijit de Petcu Soanu³⁰. Acest tip de calendare cuprindeau preziceri în funcție de planeta de naștere. Erau recunoscute șapte planete: Saturn, Jupiter, Marte, Soarele, Luna, Venus, Mercur. Fiecare planetă stăpânea un număr de 13 ani cu excepția Lunii care stăpânea 14 ani și se întocmeau tabele cu anii stăpâniți de fiecare planetă. Aceste tabele/calendare conțineau și prevestiri care se refereau la om, apoi la starea timpului pe luni și zile, secțiunea numindu-se *Învățătura planetelor*. Urma secțiunea *Altă învățătură pentru semințe* care conținea rapoarte despre fazele Lunii și creșterea semințelor. *Supunerea de casnici* era o regrupare pe zodii a prevestirilor în funcție de cele șapte planete. Calendarul lui Șeanu cuprindea și o secțiune care se numea *Știință ce planete, ce zi și ciasu care stăpânește, La aceste 7 planete să se caute de ceasurile zilei și nopții, ce spune care ciasu e bun și care e rău, Pentru perirea (eclipsele) Soarelui*

²⁹ D. G. UZA, *Gromovnicul cel Mare*, p. 301.

³⁰ D. G. UZA, *Gromovnicul cel Mare*, p. 33.

și a Lunei, un *Sinaxar* care arăta pentru fiecare lună numărul zilelor, a ceasurilor zilei și nopții, dar cuprindea și sărbătorile care nu se schimbau.

Un alt calendar a fost calendarul lui Policarp Stribiți din 1785 pentru 113 ani care conținea și previziuni astrologice extrase din diferite surse, sfaturi practice. Calendarul era ilustrat cu gravuri diferite care ilustrau fiecare zodie fiind semnul acelei zodii.

Concluzii

Horoscoapele s-au dezvoltat din calendare care redau știința împărțirii timpului, dar și concepția despre Univers. Horoscoapele au fost percepute ca instrumente divinatorii. Prezicerea viitorului a fost o idee respinsă de Biserica creștină, deși aceasta folosește calendarele și reprezentările simbolice ale stelelor și planetelor din astrologie.

Bibliografie

Astrologia. Artă de a ne cunoaște pe noi înșine, Editura Prestige, Genova, 2008, traducere Letiția Stoica

Luciana Mariangeli, *Astrologie indiană – teorie și practică*, Editura Antet, București, 2012.

Niholas Campion, *Astrologie și Cosmologie în religiile lumii*, Editura Pro Cultura, București, 2022.

Dan – George Uza, *Gromovnicul cel Mare. Carte populară de prevestiri după zodii și planete în care se cuprind 140 de ani începându-se de la anul 1941 și slujind până în anul 2080*, Editura Astromix, Cluj-Napoca, 2022.